

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Τίτλος Πτυχιακής Εργασίας:

Μετάφραση του κειμένου: «Women's Role in Economic Development: Overcoming the Constraints» και σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας

Επιτροπή Εποπτείας:

Παναγιώτης Κελάνδριας

Αναστασία Παριανού

**Αργυρώ Κουτσουνάκη
(Ξ2015024)**

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Εισαγωγή.....	4
Πρωτότυπο.....	7
Μετάφραση.....	20
Κειμενική ανάλυση και Μεταφραστικά προβλήματα.....	36
Βιβλιογραφία - Ιστογραφία.....	44

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Το κείμενο με το οποίο ασχολείται η παρούσα εργασία είναι μία ερευνητική έκθεση η οποία υποβλήθηκε στην Ομάδα Υψηλού Επιπέδου Επιφανών Προσωπικοτήτων των Ηνωμένων Εθνών στα πλαίσια συγκρότησης της Ατζέντας Ανάπτυξης για μετά το 2015.

Η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου Επιφανών Προσωπικοτήτων (High – Level Panel of Eminent Persons) είναι ένα σώμα αποτελούμενο από 27 μέλη το οποίο ιδρύθηκε το 2012 από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών προκειμένου να λειτουργήσει ως συμβουλευτικό όργανο για την διαμόρφωση των νέων στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης αλλά και της νέας παγκόσμιας Ατζέντας για μετά το 2015. Η ομάδα προκειμένου να επιτελέσει ένα ολοκληρωμένο έργο συνεργάστηκε με κυβερνήσεις, άτομα που ανήκουν στην πολιτική σκηνή, ομάδες της κοινωνίας των πολιτών, εκπροσώπους του ιδιωτικού και επιχειρηματικού τομέα, με μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, συνδικάτων και άλλων οργανώσεων. Πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο με την καθοδήγηση της ομάδας για την Βιώσιμη Ανάπτυξη του ΟΗΕ ενώ οι απόψεις και οι προτάσεις της ακαδημαϊκής και της επιστημονικής κοινότητας μεταφέρθηκαν και αποτυπώθηκαν μέσω του Δικτύου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών. (<https://www.un.org>, United Nations Secretary-General)

Το δίκτυο για την Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών (Sustainable Development Solutions Network) είναι ένα ανεξάρτητο παγκόσμιο δίκτυο ερευνητικών κέντρων, πανεπιστημίων και τεχνικών ιδρυμάτων το οποίο έχει ως στόχο την επίλυση αλληλοσυνδεόμενων οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Ιδρύθηκε από τον Γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών σχεδόν παράλληλα με την Ομάδα Υψηλού Επιπέδου Επιφανών Προσωπικοτήτων προκειμένου να συνεργαστούν στενά πάνω στο σχεδιασμό της Ατζέντας Ανάπτυξης για μετά το 2015. (<https://www.unsdsn.org>)

Το Μάιο του 2013 η ομάδα υψηλού επιπέδου δημοσιεύει την Έκθεσή της με τίτλο “A New Global Partnership: Eradicate Poverty and Transform Economies through

Sustainable Development’’ η οποία αναδεικνύει μια παγκόσμια ατζέντα που έχει ως στόχο την εξάλειψη της ακραίας φτώχειας έως το 2030 και την υλοποίηση της υπόσχεσης για Βιώσιμη Ανάπτυξη. Η έκθεση περιγράφει πέντε στόχους οι οποίοι θα πρέπει να εφαρμοστούν τόσο από τις αναπτυσσόμενες χώρες και καλεί τον κόσμο να στηρίξει μία νέα παγκόσμια συνεργασία η οποία προσφέρει ελπίδα και δεν αποκλείει κανέναν λόγω φύλου, εθνικότητας, σεξουαλικότητας, θρησκείας ή κοινωνικής τάξης.

Φυσικά για την ολοκλήρωση του έργου της η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου έλαβε υπόψη τις έρευνες, τις ακαδημαϊκές εργασίες και τις εκθέσεις που υποβλήθηκαν από όλους τους συνεργαζόμενους φορείς, ομάδες και μέλη. Το παρόν κείμενο αποτελεί μία από τις πολλές προσθήκες στην διαδικασία σύνταξης της Έκθεσης της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου και κατ’ επέκταση στην διαδικασία σχεδιασμού για την Ατζέντα Ανάπτυξης μετά το 2015. Πρόκειται λοιπόν για μία από τις πολλές ερευνητικές εκθέσεις η οποίες υποβλήθηκαν στην Ομάδα Υψηλού Επιπέδου μέσω του Δικτύου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών.

Οι συντάκτες και οι επιμελητές του κειμένου είναι η Sarah Bradshaw καθηγήτρια στο Middlessex University και στενή συνεργάτιδά του δικτύου για την Βιώσιμη Ανάπτυξη και οι Joshua Castellino και Bineta Diop οι οποίοι είναι συμπρόεδροι της θεματικής ομάδας: ‘ΉΠροκλήσεις της κοινωνικής ένταξης: Φύλο, Ανισότητες και Ανθρώπινα Δικαιώματα’’ του Δικτύου για την Βιώσιμη Ανάπτυξη. Στην σύνταξη του κειμένου συνεισέφεραν και αλλά μέλη της συγκεκριμένης θεματικής ομάδας. Η έκθεσή τους επικεντρώνεται στις γυναίκες και την οικονομική ανάπτυξη. Αναδεικνύει τον σημαντικό ρόλο που έχουν και μπορούν να διαδραματίσουν οι γυναίκες στην διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζει τα εμπόδια για την πλήρη αξιοποίηση του γυναικείου δυναμικού κατά την διαδικασία αυτή αλλά και τους τομείς στους οποίους θα πρέπει να δοθεί έμφαση προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια αυτά.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ

Women's Role in Economic Development: Overcoming the Constraints

BACKGROUND RESEARCH PAPER

Sarah Bradshaw, Joshua Castellino and
Bineta Diop

**Submitted to the
High Level Panel on the Post-2015
Development Agenda**

This paper reflects the views of the author and does not represent the views of the Panel.

It is provided as background research for the HLP Report, one of many inputs to the process.

May 2013

Women's role in economic development: Overcoming the constraints

Background paper for the High-Level Panel of Eminent Persons on the Post-2015
Development Agenda

Prepared by Dr. Sarah Bradshaw, Principal Lecturer, Middlesex University with Dr. Joshua Castellino and Ms. Bineta Diop, Co-Chairs of the Sustainable Development Solutions Network Thematic Group on the "Challenges of Social Inclusion: Gender, Inequalities and Human Rights"

20 May 2013

1. Introduction

This short paper aims to highlight the important role women have and can play in economic development. It addresses three questions: what is the evidence base to support investing in women? What are the current constraints on realising the full potential of women in the process of economic development? What are the priority areas of intervention necessary to unblock these constraints? It is focussed on women and on economic development, rather than on the wider issue of gender and development. However, before looking at the evidence base, constraints, and interventions, it will provide a brief context of the evolution of thinking around women and development.¹

1. The Evolution of ‘Women in Development’ to ‘Gender and Development’

In the 1970s, research on African farmers noted that, far from being gender neutral, development was gender blind and could harm women. Out of this realization emerged the Women in Development (WID) approach, which constructed the problem of development as being women’s exclusion from a benign process. Women’s subordination was seen as having its roots in their exclusion from the market sphere and their limited access to, and control, over resources. The key was then to place women ‘in’ development by legislatively trying to limit discrimination and by promoting their involvement in education and employment. The WID approach led to resources being targeted at women and made particularly women’s significant productive or income generating contribution, more visible. Their reproductive contribution was less well emphasised. While WID advocated for greater

¹ This paper has been prepared with inputs from the membership of the SDSN Thematic Group on the “Challenges of Social Inclusion: Gender, Inequalities and Human Rights”, including: Kwadwo Appiagyei-Atua (University of Ghana, Legon), Jan Egeland (Human Rights Watch), Todd Minerson (White Ribbon Campaign), Richard Morgan (UNICEF), Sanam Naraghi-Anderlin (International Civil Society Action Network), Elisabeth Prügl (Graduate Institute of International and Development Studies), Magdalena Sepúlveda Carmona (UN Special Rapporteur on extreme poverty and human rights), and Valmaine Toki (UN Permanent Forum on Indigenous Issues).

gender equality, it did not tackle the real structural problem: the unequal gender roles and relations that are at the basis of gender subordination and women's exclusion. This approach also focussed on what have been termed practical gender needs, such as providing better access to water, which would reduce the amount of time women and girls must spend in domestic activities and thus allow them more time for education or employment. There was no questioning why collecting water has been constructed as a female responsibility, or why improved access to water is a need of women and girls only.

In the 1980s, the Gender and Development (GAD) approach arose out of the critique of WID. GAD recognised that gender roles and relations are key to improving women's lives, with the term 'gender' suggesting that a focus on both women and men is needed. More recently, the need to understand how gender intersects with other characteristics such as age, ethnicity and sexuality has been noted. The GAD approach recognises that it is not sufficient to add women and girls into existing processes of development but there is also a need to problematise why they are excluded, advocating that the focus should be on addressing the imbalances of power at the basis of that exclusion. GAD also questions the notion of 'development' and its benign nature, implying a need to shift from a narrow understanding of development as economic growth, to a more social or human centred development. GAD projects are more holistic and seek to address women's strategic gender interests by seeking the elimination of institutionalised forms of discrimination for instance around land rights, or ensuring the right of women and girls to live free from violence, for example (Molyneux 1985; Moser 1989).

The 1990s witnessed the 'rise of rights' as many NGOs and agencies adopted a rights-based approach to development. Rights increase the recognition that women's demands are legitimate claims. The most notable success for the women's movement has perhaps been the establishment of sexual and reproductive rights as such. Within this has been recognition of women's right to live free from violence, and a broadening of understanding of violence against women from 'domestic' to 'gender based'. There was also a shift in understanding development as meaning economic

development to a more holistic social development focus, yet economic growth remains the main driver.

For the majority of large development organisations and agencies, the WID approach has now largely been replaced by GAD, which has been institutionalised within the notion of gender mainstreaming. Mainstreaming involves ensuring that a gendered perspective is central to all activities, including planning, implementation and monitoring of all programmes, projects, and legislation. While critiqued if undertaken merely as a ‘tick box’ exercise, gender mainstreaming offers a potential for placing gender at the heart of development. However, women’s ‘rights’, particularly sexual and reproductive health rights, are not universally accepted as rights, and violence against women remains prevalent across the globe, and women still lack full and equal participation in economic and political life. Mainstreaming has yet to succeed and there is a need for a continued prioritisation of integrating women into development.

2. Evidence on the Importance of Women to Economic Development

The most influential evidence on the importance of women to economic development has come from research used to support the World Bank’s ‘Gender Mainstreaming Strategy’ launched in 2001 (Dollar and Gatti 1999; Klasen 1999). This research highlighted that societies that discriminate by gender tend to experience less rapid economic growth and poverty reduction than societies that treat males and females more equally, and that social gender disparities produce economically inefficient outcomes (World Bank 2001a). For example, it is shown that if African countries had closed the gender gap in schooling between 1960 and 1992 as quickly as East Asia did, this would have produced close to a doubling of per capita income growth in the region (WBGDG 2003).

The primary pathways through which gender systems affect growth are by influencing the productivity of labour and the allocative efficiency of the economy (World Bank 2002). In terms of productivity, for example, if the access of women farmers to productive inputs and human capital were on a par with men’s access, total

agricultural output could increase by an estimated 6 to 20 percent (World Bank 2001b). In terms of allocative efficiency, while increases in household income are generally associated with reduced child mortality risks, the marginal impact is almost 20 times as large if the income is in the hands of the mother rather than the father (WBGDG 2003).

Identification of women as being a reliable, productive and cheap labour force makes them the preferred workforce for textiles and electronic transnational corporations. Perception of women as 'good with money,' including being better at paying back loans, has led them to be targeted in microfinance programmes. Recognition of women as more efficient distributors of goods and services within the household has led to them being targeted with resources aimed at alleviating poverty, such as cash transfer programmes.

The above shows how the justification for including women in development in economic growth has been an efficiency argument, with equity concerns being somewhat secondary. Critics suggest this instrumentalist approach to engendering development, while bringing economic growth gains, will not fundamentally change the position and situation of women. It is important to note that while gender equality will help bring economic growth, economic growth will not necessarily bring gender equality. Advancing gender equality requires strengthening different dimensions of women's autonomy: economic and political autonomy, full citizenship and freedom from all forms of violence, and sexual and reproductive autonomy (Alpízar Durán 2010).

3. Constraints on Realising the Full Potential of Women in the Process of Economic Development

Investment in the human capital, health and education, of women and girls is presented as a key way forward as witnessed by the MDGs. The logic is that 'educated, healthy women are more able to engage in productive activities, find formal sector employment, earn higher incomes and enjoy greater returns to schooling than are uneducated women...' (WBGDG 2003: 6). Educated women are more likely

to invest in the education of their own children, and they are also more likely to have fewer children. Thus investment in human capital has positive short and longer term/inter-generational outcomes and is good for both productivity gains and limiting unsustainable population growth. However, attention has narrowly focussed on ensuring the equal access of girls to primary education. Inequality of access to secondary and higher education persists, as does the limited engagement of girls in the study of science and technology, limiting the future life and employment options of adolescent girls.

Willingness to school, feed, and provide healthcare to girls is far more strongly determined by income and the costs of providing these services than is the case for boys. Sen's '100 million missing women' is testimony to how girls are discriminated against in terms of the allocation of household resources to the point that it creates a gender imbalance in some societies and countries. Families are often unwilling to invest in the education of girls if this investment is not perceived as bringing them direct economic gains -- girls are valued only as wives and mothers, and/or marriage transfers any potential future gains from this investment to another family. As 1 in 7 girls marries before the age of 18 in the developing world (UNFPA 2012), early and forced marriage remains a key issue and an important factor limiting young women's engagement in both education and economic activities.

Justice institutions, from the police to the courts, continue to deny women's right to justice. Women and girls remain unable to access justice, given that in many countries there are still laws that discriminate against women in relation to the family, property, citizenship and employment. Justice systems also do not meet the needs of specific groups of women, such as indigenous women who are discriminated against and face violence in the public and private spheres based on both gender and race (UNPFII 2013).

Cultural factors limit women's rights and engagement in the workplace. Religion still has a key role to play in determining gender norms in many cultures and fundamentalist views across the spectrum of religions threaten or deny women's rights, including rights related to sex and sexualities, and to mobility and employment. Economic fundamentalism, policies and practices that privilege profits

over people, also deny women their rights as workers and to work. While political culture is important for bringing change, women continue to have a limited voice at the local and national levels, and women are not able to fully participate in formal systems of power.

In the majority of cultures unequal gender and generational relations exist within households with the male 'head' having a high level of control. A woman going out to work is often read by others as meaning the man is unable to provide for his family, making men reluctant and thus limiting women's engagement in paid work through violence or the threat of violence. When women do engage in paid work, it can improve their voice in the home and ability to influence household decision-making. It can also lead to conflict in the home, especially if women earn more than men, or women's employment coincides with men's under or unemployment. In the last decades, a 'crisis in masculinity' has been recognised, relating to the changes in men's roles and positions through processes of globalisation, suggesting a need to focus attention on men if these changes are to bring transformative progress towards greater equality, rather than further harm women.

Women continue to suffer limited mobility and, in some cultures, women are not able to leave the home if not accompanied by a man, effectively negating any type of paid employment. Even when women are allowed to leave, they may face verbal, sexual and physical abuse from unknown males for being in the street and face gossip and stigma within their own communities. The growing levels and extremes of violence against women have been captured in the notion of femicide – the killing of women by men just for being women, including 'honour killings.' In Mexico for example, the term femicide has been used to describe female factory workers being killed for going against gender norms and engaging in paid work outside the home.

One in three women across the globe will experience violence at some stage in her lifetime. Violence against women and girls, or the threat of violence, be it physical, sexual or emotional, both in the private and public spheres, at the hands of known and unknown men, remains a key limiting factor to women's mobility and engagement in processes of development.

Women who work at home have limited opportunities. While women are very engaged in agriculture, this is generally subsistence rather than cash crops. It is estimated that women own only 1% of property and lack of rights to inherit or own land, which severely limits women's engagement in larger scale cash crop production. Even when women can inherit land, the need for male protection or labour may mean they will give the land to male relatives. Lack of land ownership may also stop them participating in schemes to improve agricultural output, while lack of wider assets disallows them from accessing loans. Given their lower asset base, women farmers may be most affected by climate change, and while having knowledge of how to adapt, they may be least able to adopt appropriate adaptation strategies.

World Bank research has highlighted how the poor are less likely to engage in higher riskreturn activities and the result is that the return on their assets is 25-50% lower than for wealthier households (Holzmann and Jørgensen 2000). While not a gendered analysis, women's relative poverty, lack of assets, and lack of experience might mean they are particularly risk averse keeping them from higher return economic initiatives. However, women have been shown to use micro-finance effectively to develop small enterprises and are recognised as good at paying back loans.

When women are in paid employment, they are more likely to be engaged in part time rather than full time work, in the informal rather than the formal sector, and across the globe women earn less than men for comparable work.

During the recent financial crisis, measures to protect 'the poor' through employment programmes have not considered the gendered dimensions of crisis, yet women may have been more severely affected than men and in more diverse ways. Economic and financial crises cannot be seen in isolation from food, fuel, water, environment, human rights, and care crises (AWID 2012). Women face particular risks during disaster, which climate change may increase, and during conflict. In particular, the risk of physical and sexual violence increases. Agencies not only fail to protect women and girls, but their reproductive and particularly their productive needs are often overlooked in crisis response and peacebuilding.

While remunerated work is important for women, it is important to remember that women still undertake the bulk of unpaid work in the home, household plot, or family

business. They have the primary responsibility for caring for children and older people as well responsibility for undertaking activities such as collection of water or firewood. Women play the key role in the 'care economy', which not only provides care to the young, old and the sick, but also is vital for ensuring a productive workforce. As this work is not remunerated, it is undervalued and lies outside general conceptualisations of the economy. Women engaged in paid work often face a double work day, since they may only be 'allowed' to work as long as their domestic duties are still fulfilled. This means women are time poor and the time burden may impact on their health and wellbeing. To alleviate this burden and free women to enter paid work, daughters may be taken out of school to cover the domestic work, with related negative impacts on their education and ability to seek remunerated work in the future.

Women's continued inability to control their own fertility means that childbirth limits their ability to engage in productive activities. Even when reproductive health services are provided, this is not enough to ensure women's ability to access them. Men may see the decision over if and when to have children to be their decision, and large numbers of children may be read as a sign of male fertility and power, which becomes more important when masculinity is threatened. In many cultures, discussion of sexualities remains taboo, denying access and rights to those who do not conform to the heterosexual 'norm'. The sexual and reproductive rights of adolescent girls in particular may be overlooked and they may be denied access to reproductive health services if they are unmarried. Research establishes a link between education and women's ability to control their fertility. Studies also show that paid work can promote greater understanding of sexual and reproductive rights among women.

Women's socially constructed altruistic behaviour means that economic resources that enter the household via women are more likely to be spent on household and children's needs. Female-headed households may not be the 'poorest of the poor' as popularly constructed, since women who live with men may suffer 'secondary poverty'-- the household overall is not poor but, as the man withholds income for personal consumption, women and children within the household are poor (Chant 2006). When women earn, men may withhold even more of their income, leaving

women and children with access to the same level of resources but improving the position of women through greater control of those resources.

This ‘irresponsibility’ of men has meant women have been targeted within poverty reduction and social policy initiatives. While the targeting of women with resources is welcome, the associated “feminisation of obligation and responsibility” (Chant 2008) for delivering policy outcomes may not only marginalise men but add further to women’s existing triple burden of reproductive, productive, and community management work. It may privilege their reproductive over their productive role and reinforce women as mothers rather than workers.

Care needs to be taken to ensure that programmes serve women’s needs and women are not merely placed at the service of these policy agendas (Molyneux 2007). It is important to remember that policies to promote economic development that include women but do not tackle the structural inequalities at the basis of their exclusion may bring growth gains, but will not necessarily bring gender equality gains.

4. Priority Areas of Intervention Necessary to Unblock these Constraints

Women’s groups and movements across the globe continue to promote as fundamental the need to respect and defend women’s sexual and reproductive health rights. Women’s groups and movements also continue to be fundamental to promoting these rights, but many find themselves under threat for this focus. Sexual and reproductive rights are critical for social and economic development. Without these rights, women and adolescent girls cannot make decisions around fertility, repeated childbirth keeps them from income generating activities and reduces productivity, and early and forced marriage keeps young women from education and employment.

Sexual, emotional and physical violence and the threat of violence limits women’s mobility, confines women to the home, and keeps them from engaging fully in processes of social and economic development. Men and boys can have a role to play in the prevention of genderbased violence and the promotion of gender equality.

Threats to women's rights exist on many levels, including those posed by culture, religion, and tradition, as well as processes of globalisation and economic change. A right gained is not a right maintained unless there is constant monitoring of rights. There is a need to strengthen women's access to both formal and informal justice systems, and ensure these are responsive to advancing all women's equal rights, opportunity, and participation. Improving women's political voice is also crucial here.

Women's responsibility for unpaid domestic work makes them time poor as well as more economically dependent on men, yet is vital for ensuring a healthy and productive workforce. While investment in infrastructure such as water, sanitation and electricity is important to ease the time burden associated with these tasks, it does not change how unpaid work and the care economy is conceptualised and valued. Financial, environmental, and health crises intensify the need for care services with the care burden falling disproportionately on women and girls. Policies to provide affordable, quality child care and adequate healthcare services would not only free women to enter paid employment, but also help change care work from being understood as a 'domestic' responsibility to a collective responsibility. This change in how care work is conceptualised and valued should be a longer-term goal.

In the short term, there is a need to create full, decent productive employment opportunities for women and access to finance, as well as continue to provide social protection, and more importantly promote and value women as 'good with money'. Key for economic growth is the promotion of women's economic rights which entails promoting a range of women's rights: their sexual and reproductive rights and rights to education, to mobility, to voice, to ownership, and to live free from violence.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο ρόλος των γυναικών στην οικονομική ανάπτυξη: Ξεπερνώντας τους περιορισμούς

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Sarah Bradshaw, Joshua Castellino και Bineta
Diop

Υποβλήθηκε στην
Ομάδα υψηλού επιπέδου
για την Ατζέντα Ανάπτυξης μετά το 2015

Αυτή η έκθεση αντικατοπτρίζει τις απόψεις των συγγραφέων και δεν αντιπροσωπεύει τις απόψεις της Ομάδας. Παρέχεται ως βοηθητικό έγγραφο για την Έκθεση της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου, μία από τις πολλές συνεισφορές στη διαδικασία.

Μάιος 2013

Ο ρόλος των γυναικών στην οικονομική ανάπτυξη: Ξεπερνώντας τους περιορισμούς

Έκθεση για την
Ομάδα υψηλού επιπέδου επιφανών προσωπικοτήτων για την Ατζέντα ανάπτυξης
μετά το 2015

Επιμέλεια: Dr. Sarah Bradshaw, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Middlesex μαζί με
τον Dr. Joshua Castellino και την κα Bineta Diop, Συμπρόεδροι της Θεματικής
Ομάδας του Δικτύου για την Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών για τις
«Προκλήσεις της κοινωνικής ένταξης: Φύλο, ανισότητες και ανθρώπινα
δικαιώματα»

20 Μαΐου 2013

Εισαγωγή

Αυτή η σύντομη έκθεση στοχεύει στο να αναδείξει τον σημαντικό ρόλο που έχουν και μπορούν να διαδραματίσουν οι γυναίκες στην οικονομική ανάπτυξη. Απαντάει σε τρία ερωτήματα: Ποια είναι η βάση αποδεικτικών στοιχείων για τη στήριξη της επένδυσης σε γυναίκες; Ποιοι είναι οι τρέχοντες περιορισμοί στην αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού των γυναικών στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης; Ποιες είναι οι απαραίτητες προτεραιότητες της παρέμβασης για την άρση αυτών των περιορισμών; Επικεντρώνεται στις γυναίκες και στην οικονομική ανάπτυξη και όχι στο ευρύτερο ζήτημα του φύλου και της ανάπτυξης. Ωστόσο, πριν εξεταστούν η βάση αποδεικτικών στοιχείων, οι περιορισμοί και οι παρεμβάσεις, θα δοθεί ένα σύντομο πλαίσιο για την εξέλιξη της σκέψης γύρω από τις γυναίκες και την ανάπτυξη.²

1. Η Εξέλιξη από το «Γυναίκες και Ανάπτυξη» στο «Ισότητα των δύο φύλων και Ανάπτυξη»

Τη δεκαετία του 1970, έρευνα σε Αφρικανούς αγρότες επεσήμανε ότι, η ανάπτυξη δεν ήταν ουδέτερη ως προς το φύλο αλλά αγνοούσε τη διάσταση του φύλου και μπορούσε να βλάψει τις γυναίκες. Από αυτήν την διαπίστωση προέκυψε η προσέγγιση WID (Women in Development - Γυναίκες και Ανάπτυξη), η οποία

² Αυτή η αναφορά προετοιμάστηκε με στοιχεία από τα μέλη της Θεματικής Ομάδας του Δικτύου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών για τις «Προκλήσεις της Κοινωνικής Ένταξης: Φύλο, Ανισότητες και Ανθρώπινα Δικαιώματα» που συμπεριλαμβάνει τους: Kwadwo Appiagyei-Atua (Πανεπιστήμιο της Γκάνας, Λίγκον), Jan Egeland (Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), Todd Minerson (Εκστρατεία της Λευκής Κορδέλας), Richard Morgan (UNICEF), Sanam Naraghi-Anderlin (International Civil Society Action Network), Elisabeth Prügl (Ινστιτούτο Διεθνών και Αναπτυξιακών Μεταπτυχιακών Σπουδών), Magdalena Sepúlveda Carmona (Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για την ακραία φτώχεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα) και Valmaine Toki (Μόνιμο Φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα ζητήματα των Αυτοχθόνων).

ερμήνευσε το πρόβλημα της ανάπτυξης ως αποκλεισμό των γυναικών από μια καλοήγη διαδικασία. Η υπαγωγή των γυναικών θεωρήθηκε ότι είχε τις ρίζες της στον αποκλεισμό τους από τη σφαίρα αγοράς και στην περιορισμένη πρόσβασή τους σε πόρους αλλά και στον έλεγχό τους. Το κλειδί ήταν τότε να τοποθετηθούν οι γυναίκες «μέσα» στην ανάπτυξη με νομοθετικές προσπάθειες, ώστε να περιοριστούν οι διακρίσεις, και με προώθηση της συμμετοχής τους στην εκπαίδευση και την εργασία.

Η προσέγγιση WID οδήγησε σε πόρους στοχευμένους προς τις γυναίκες και κατέστησε ιδιαίτερα πιο εμφανή τη σημαντική παραγωγική ή εισοδηματική συνεισφορά τους. Στην αναπαραγωγική τους συνεισφορά δόθηκε λιγότερη έμφαση. Ενώ ενθάρρυνε για περισσότερη έμφυλη ισότητα, δεν αντιμετώπισε το πραγματικό διαρθρωτικό πρόβλημα: τους άνισους ρόλους και τις σχέσεις μεταξύ των φύλων που αποτελούν τη βάση της υποταγής των φύλων και του αποκλεισμού των γυναικών. Αυτή η προσέγγιση επικεντρώθηκε επίσης σε όσες έχουν ονομαστεί πρακτικές ανάγκες για το φύλο, όπως η παροχή καλύτερης πρόσβασης στο νερό, η οποία θα μείωνε τον χρόνο που πρέπει να περνούν οι γυναίκες και τα κορίτσια σε οικιακές δραστηριότητες, και συνεπώς να έχουν περισσότερο χρόνο για εκπαίδευση ή εργασία. Δεν υπήρχε κανένας προβληματισμός για ποιο λόγο η συλλογή του νερού θεωρούνταν γυναικεία ευθύνη ή γιατί η βελτιωμένη πρόσβαση στο νερό είναι μία ανάγκη μόνο των γυναικών και των κοριτσιών.

Τη δεκαετία του 1980, η προσέγγιση GAD (Gender and Development - Ισότητα των δύο φύλων και Ανάπτυξη) προέκυψε από την κριτική για την προσέγγιση WID. Η προσέγγιση GAD αναγνώρισε ότι οι ρόλοι και οι σχέσεις μεταξύ των φύλων είναι καθοριστικοί για τη βελτίωση της ζωής των γυναικών, με τον όρο «φύλο» να υποδηλώνει ότι απαιτείται εστίαση τόσο στις γυναίκες όσο και στους άνδρες. Πιο πρόσφατα, είχε τονιστεί η ανάγκη να κατανοήσουμε πώς το φύλο τέμνεται με άλλα χαρακτηριστικά όπως η ηλικία, η εθνικότητα και η σεξουαλικότητα. Η προσέγγιση GAD αναγνωρίζει ότι δεν αρκεί η προσθήκη γυναικών και κοριτσιών σε μία υπάρχουσα διαδικασία ανάπτυξης, αλλά υπάρχει επίσης ανάγκη να προβληματιστούμε γιατί αποκλείονται, υποστηρίζοντας ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών των δυνάμεων στη βάση αυτού του αποκλεισμού. Επιπλέον αμφισβητεί την έννοια της «ανάπτυξης» και της καλοήθους φύσης της υποδηλώνοντας την ανάγκη μετάβασης από μια περιορισμένη κατανόηση

της ανάπτυξης ως οικονομικής έννοιας σε μια πιο κοινωνική ή ανθρωποκεντρική ανάπτυξη. Τα προγράμματα της προσέγγισης GAD είναι πιο ολιστικά και επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν τα στρατηγικά συμφέροντα των γυναικών ως προς το φύλο επιδιώκοντας την εξάλειψη των θεσμοθετημένων μορφών διακρίσεων, για παράδειγμα σχετικά με τα γαιοκτητικά δικαιώματα, ή διασφαλίζοντας το δικαίωμα των γυναικών και των κοριτσιών να ζουν απαλλαγμένα από τη βία (Molyneux 1985, Moser 1989).

Η δεκαετία του 1990 γνώρισε την «άνοδο των δικαιωμάτων», καθώς πολλές ΜΚΟ και οργανισμοί υιοθέτησαν μια προσέγγιση για την ανάπτυξη που βασίζεται στα δικαιώματα. Τα δικαιώματα ενδυνάμωσαν την αναγνώριση των απαιτήσεων των γυναικών ως νόμιμες αξιώσεις. Η πιο αξιοσημείωτη επιτυχία του γυναικείου κινήματος ήταν ίσως η καθιέρωση των σεξουαλικών και των αναπαραγωγικών δικαιωμάτων ως τέτοιων. Μέσα σε αυτό το κλίμα υπήρξε και η αναγνώριση του δικαιώματος των γυναικών να ζουν απαλλαγμένες από τη βία και η διεύρυνση της αντίληψης της βίας κατά των γυναικών από «ενδοοικογενειακή» σε «έμφυλη». Υπήρξε επίσης μια αλλαγή στην αντίληψη της ανάπτυξης ως έννοιας οικονομικής σε μια πιο ολιστική κοινωνική εστίαση της ανάπτυξης, ωστόσο η οικονομική παράμετρος παραμένει ο βασικός πυλώνας.

Για την πλειονότητα των μεγάλων αναπτυξιακών οργανισμών και πρακτορείων, η προσέγγιση WID έχει πλέον αντικατασταθεί σε μεγάλο βαθμό από την GAD, η οποία θεσμοθετήθηκε μέσα από την έννοια της ένταξης της διάστασης του φύλου. Η ένταξη περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι η διάσταση του φύλου είναι κεντρική για όλες τις δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου του προγραμματισμού, της εφαρμογής και της παρακολούθησης όλων των προγραμμάτων, των έργων και της νομοθεσίας. Και ενώ ασκείται κριτική, όταν αντιμετωπίζεται απλά ως μία άσκηση πολλαπλής επιλογής, η ένταξη της διάστασης του φύλου προσφέρει τη δυνατότητα τοποθέτησης του φύλου στην καρδιά της ανάπτυξης. Ωστόσο, τα «δικαιώματα» των γυναικών, ιδίως τα δικαιώματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, δεν είναι παγκοσμίως αποδεκτά ως τέτοια, η βία κατά των γυναικών παραμένει διαδεδομένη σε ολόκληρο τον κόσμο και οι γυναίκες εξακολουθούν να μην έχουν πλήρη και ισότιμη συμμετοχή στην οικονομική και πολιτική ζωή. Η ένταξη της διάστασης του φύλου δεν έχει

ακόμη επιτύχει και υπάρχει ανάγκη για συνεχή προτεραιότητα της ενσωμάτωσης των γυναικών στην ανάπτυξη.

2. Αποδεικτικά στοιχεία για τη σημασία των γυναικών στην οικονομική ανάπτυξη

Τα πιο σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία για τη σημασία των γυναικών στην οικονομική ανάπτυξη προέρχονται από έρευνα που χρησιμοποιείται για τη στήριξη της «Στρατηγικής για την ένταξης της διάστασης του φύλου» της Παγκόσμιας Τράπεζας που ξεκίνησε το 2001 (Dollar and Gatti 1999, Klasen 1999). Αυτή η έρευνα υπογράμμισε ότι οι κοινωνίες που κάνουν διακρίσεις ανά φύλο τείνουν να αντιμετωπίζουν λιγότερο ταχεία οικονομική ανάπτυξη και μείωση της φτώχειας από τις κοινωνίες που αντιμετωπίζουν τους άνδρες και τις γυναίκες με περισσότερη ισότητα, και ότι οι κοινωνικές ανισότητες μεταξύ των φύλων παράγουν ανεπαρκή οικονομικά αποτελέσματα (Παγκόσμια Τράπεζα 2001α). Για παράδειγμα, φαίνεται ότι, εάν οι αφρικανικές χώρες είχαν κλείσει το χάσμα μεταξύ των φύλων στη σχολική εκπαίδευση μεταξύ του 1960 και του 1992 όσο γρήγορα το έκανε η Ανατολική Ασία, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα τον διπλασιασμό της αύξησης του κατά κεφαλήν εισοδήματος στην περιοχή (Συμβουλευτική Ομάδα της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Ισότητα των δύο Φύλων και την Ανάπτυξη 2003).

Τα πρωταρχικά μονοπάτια μέσω των οποίων τα συστήματα φύλου επηρεάζουν την ανάπτυξη είναι η επίδραση της παραγωγικότητας της εργασίας και η αποτελεσματικότητα αναλογικής κατανομής της οικονομίας (Παγκόσμια Τράπεζα 2002). Όσον αφορά την παραγωγικότητα, για παράδειγμα, εάν η πρόσβαση των γυναικών αγροτών σε παραγωγικούς συντελεστές και ανθρώπινο δυναμικό ήταν ισοδύναμη με την πρόσβαση των ανδρών, η συνολική γεωργική παραγωγή θα μπορούσε να αυξηθεί κατά περίπου 6 έως 20 τοις εκατό (Παγκόσμια Τράπεζα 2001β). Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα αναλογικής κατανομής, ενώ οι αυξήσεις του εισοδήματος των νοικοκυριών συνδέονται γενικά με μειωμένους κινδύνους θνησιμότητας των παιδιών, ο οριακός αντίκτυπος είναι σχεδόν 20 φορές μεγαλύτερος εάν το εισόδημα βρίσκεται στα χέρια της μητέρας και όχι του πατέρα (Στρατηγική της Παγκόσμιας Τράπεζας για την ένταξη της διάστασης του φύλου 2003).

Η αναγνώριση των γυναικών ως αξιόπιστου, παραγωγικού και φθηνού εργατικού δυναμικού τις καθιστά το προτιμώμενο εργατικό δυναμικό για κλωστοϋφαντουργικές και ηλεκτρονικές διεθνικές εταιρείες. Η αντίληψη πως είναι «καλές με τα χρήματα» σε συνδυασμό με το γεγονός ότι είναι καλύτερες στην αποπληρωμή δανείων, είχε ως αποτέλεσμα της στόχευσή τους σε προγράμματα μικροχρηματοδότησης. Η αναγνώριση των γυναικών ως αποτελεσματικότερων διανομέων αγαθών και υπηρεσιών εντός του νοικοκυριού τις οδήγησε σε απόκτηση πόρων που αποσκοπούν στην ανακούφιση της φτώχειας, όπως προγράμματα παροχής άμεσης ρευστότητας.

Τα παραπάνω δείχνουν πώς η αιτιολόγηση για τη συμπερίληψη των γυναικών στην οικονομική ανάπτυξη ήταν ένα αποδοτικό επιχείρημα, με τις ανησυχίες σχετικά με την δικαιοσύνη να είναι κάπως δευτερεύουσες. Οι επικριτές υπαινίσσονται ότι αυτή η ινστρουμενταλιστική προσέγγιση της ανάπτυξης, ενώ προσδίδει κέρδη στην οικονομική ανάπτυξη, δεν θα αλλάξει ουσιαστικά τη θέση και την κατάσταση των γυναικών. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ενώ η ισότητα των φύλων θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη, η οικονομική ανάπτυξη δεν θα φέρει απαραίτητα την ισότητα των φύλων. Η προώθηση της ισότητας των φύλων απαιτεί την ενίσχυση των διαφορετικών διαστάσεων της αυτονομίας των γυναικών: οικονομική και πολιτική αυτονομία, πλήρη ιθαγένεια και ελευθερία από κάθε μορφή βίας καθώς και σεξουαλική και αναπαραγωγική αυτονομία (Alpizar Durán 2010).

3. Οι τρέχοντες περιορισμοί στην αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού των γυναικών στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης

Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, την υγεία και την εκπαίδευση, των γυναικών και των κοριτσιών παρουσιάζεται ως βασικός τρόπος προόδου, όπως μαρτυρούν οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (ΑΣΧ). Η λογική είναι ότι «οι μορφωμένες, υγιείς γυναίκες είναι πιο ικανές να καταπιάνονται με παραγωγικές δραστηριότητες, να βρίσκουν απασχόληση στον επίσημο τομέα, να κερδίζουν υψηλότερα εισοδήματα και να απολαμβάνουν μεγαλύτερα οφέλη στο σχολείο από ό,τι οι μη μορφωμένες γυναίκες...» (Συμβουλευτική Ομάδα της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Ισότητα των δύο Φύλων και την Ανάπτυξη 2003: 6). Οι μορφωμένες γυναίκες είναι πιο πιθανό να επενδύσουν στην εκπαίδευση των δικών τους παιδιών και είναι επίσης πιο πιθανό να

έχουν λιγότερα παιδιά. Έτσι, η επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο έχει θετικά βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα διαγενεακά αποτελέσματα και είναι ωφέλιμη τόσο για την αύξηση της παραγωγικότητας όσο και για τον περιορισμό της μη βιώσιμης αύξησης του πληθυσμού. Ωστόσο, η προσοχή επικεντρώθηκε στενά στη διασφάλιση της ίσης πρόσβασης των κοριτσιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η ανισότητα πρόσβασης στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση παραμένει, όπως και η περιορισμένη συμμετοχή των κοριτσιών στη μελέτη της επιστήμης και της τεχνολογίας, μειώνοντας τις μελλοντικές επιλογές ζωής και εργασίας των εφήβων κοριτσιών.

Η προθυμία για μόρφωση, η τροφή και η παροχή υγειονομικής περίθαλψης στα κορίτσια καθορίζεται πολύ περισσότερο από το εισόδημα και το κόστος παροχής αυτών των υπηρεσιών από ό,τι στην περίπτωση των αγοριών. Οι 100 εκατομμύρια «χαμένες» γυναίκες του Αμάρτια Σεν³ αποτελούν μαρτυρία για το πώς γίνονται διακρίσεις στα κορίτσια όσον αφορά την κατανομή των οικιακών πόρων σε σημείο που δημιουργεί ανισορροπία μεταξύ των φύλων σε ορισμένες κοινωνίες και χώρες. Οι οικογένειες συχνά δεν είναι πρόθυμες να επενδύσουν στην εκπαίδευση κοριτσιών εάν αυτή η επένδυση δεν θεωρείται ότι θα τους αποφέρει άμεσα οικονομικά οφέλη - τα κορίτσια εκτιμούνται μόνο ως σύζυγοι και μητέρες ή / και ο γάμος μεταφέρει τυχόν πιθανά κέρδη από αυτή την επένδυση σε άλλη οικογένεια. Καθώς 1 στα 7 κορίτσια παντρεύεται πριν από την ηλικία των 18 ετών στον αναπτυσσόμενο κόσμο (Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό 2012), ο πρώιμος και αναγκαστικός γάμος παραμένει ένα βασικό ζήτημα και ένας σημαντικός παράγοντας που περιορίζει τη συμμετοχή των νέων γυναικών τόσο στην εκπαίδευση όσο και στις οικονομικές δραστηριότητες.

Τα θεσμικά όργανα, από την αστυνομία έως τα δικαστήρια, εξακολουθούν να αρνούνται το δικαίωμα των γυναικών στη δικαιοσύνη. Οι γυναίκες και τα κορίτσια δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη, δεδομένου ότι σε πολλές χώρες εξακολουθούν να υπάρχουν νόμοι που κάνουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών σε

³ Άρθρο του νομπελίστα οικονομολόγου Α. Σεν στο The New York Review of Books με τίτλο «More Than 100 Million Women Are Missing», όπου αναλύει την επίπτωση που έχουν τα άνισα δικαιώματα μεταξύ των δύο φύλων στη θνησιμότητα του γυναικείου πληθυσμού στον αναπτυσσόμενο κόσμο, και ειδικότερα στην Ασία.

σχέση με την οικογένεια, την περιουσία, την ιθαγένεια και την εργασία. Τα συστήματα δικαιοσύνης επίσης δεν ικανοποιούν τις ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων γυναικών, όπως οι αυτόχθονες γυναίκες που υφίστανται διακρίσεις και αντιμετωπίζουν βία στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα με βάση το φύλο και τη φυλή (Μόνιμο Φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα Ζητήματα των Αυτοχθόνων 2013).

Πολιτιστικοί παράγοντες περιορίζουν τα δικαιώματα των γυναικών και τη δέσμευση στο χώρο εργασίας. Η θρησκεία εξακολουθεί να διαδραματίζει βασικό ρόλο στον καθορισμό των κανόνων του φύλου σε πολλούς πολιτισμούς και οι φονταμενταλιστικές απόψεις σε όλο το φάσμα των θρησκειών απειλούν ή αρνούνται τα δικαιώματα των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων που σχετίζονται με το σεξ και τη σεξουαλικότητα, καθώς και όσα αφορούν την κινητικότητα και την εργασία. Ο οικονομικός φονταμενταλισμός, οι πολιτικές και οι πρακτικές που προωθούν τα κέρδη έναντι των ανθρώπων, αρνούνται επίσης στις γυναίκες τα δικαιώματα που έχουν ως εργαζόμενες και την εργασία. Ενώ η πολιτική κουλτούρα είναι σημαντική για την αλλαγή, οι γυναίκες εξακολουθούν να έχουν περιορισμένη φωνή σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και οι γυναίκες δεν μπορούν να συμμετάσχουν πλήρως σε τυπικά συστήματα εξουσίας.

Στην πλειονότητα των πολιτισμών υπάρχουν άνισες σχέσεις φύλου και γενεών στα νοικοκυριά με το αρσενικό «κεφάλι» να έχει υψηλό επίπεδο ελέγχου. Μια γυναίκα που εργάζεται συχνά μεταφράζεται από τρίτους ως αδυναμία του άνδρα να φροντίσει την οικογένειά του, κάνοντας τους άνδρες διστακτικούς και έτσι περιορίζει τη συμμετοχή των γυναικών στην αμειβόμενη εργασία μέσω της βίας ή της απειλής βίας. Η αμειβόμενη εργασία των γυναικών, μπορεί να βελτιώσει τη φωνή τους στο σπίτι και την ικανότητα να επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων στα νοικοκυριά. Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε σύγκρουση στο σπίτι, ειδικά εάν οι γυναίκες κερδίζουν περισσότερα από τους άνδρες, ή η απασχόληση των γυναικών συμπίπτει με την ημιαπασχόληση ή την ανεργία των ανδρών. Τις τελευταίες δεκαετίες, έχει αναγνωριστεί μια «κρίση στην αρρενωπότητα», που σχετίζεται με τις αλλαγές στους ρόλους και στις θέσεις των ανδρών μέσω των διαδικασιών της παγκοσμιοποίησης, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη να επικεντρωθεί η προσοχή στους άνδρες, εάν αυτές οι αλλαγές πρόκειται να φέρουν μία μετασχηματιστική πρόοδο προς μεγαλύτερη ισότητα, παρά να βλάψουν περαιτέρω τις γυναίκες.

Οι γυναίκες εξακολουθούν να υφίστανται περιορισμό στις μετακινήσεις και, σε ορισμένους πολιτισμούς, οι γυναίκες δεν είναι σε θέση να εγκαταλείψουν το σπίτι, εάν δεν συνοδεύονται από έναν άνδρα, πράγμα που αναιρεί κάθε τύπο αμειβόμενης εργασίας. Ακόμα και όταν επιτρέπεται στις γυναίκες να φύγουν, μπορεί να αντιμετωπίσουν λεκτική, σεξουαλική και σωματική κακοποίηση από άγνωστους άνδρες επειδή βρίσκονται στο δρόμο και έρχονται αντιμέτωπες με το κουτσομπολιό και το στίγμα στις δικές τους κοινότητες. Τα αυξανόμενα και ακραία επίπεδα της βίας κατά των γυναικών έχουν αποτυπωθεί στην έννοια της γυναικοκτονίας - η δολοφονία γυναικών από άντρες μόνο και μόνο επειδή ήταν γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των «εγκλημάτων τιμής». Για παράδειγμα, στο Μεξικό, ο όρος γυναικοκτονία χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει τις εργάτριες εργοστασίου που σκοτώθηκαν λόγω της αντίθεσής τους στους φυλετικούς ρόλους και της άσκησης αμειβόμενης εργασίας εκτός σπιτιού.

Μία στις τρεις γυναίκες σε όλο τον κόσμο θα βιώσει βία σε κάποιο στάδιο της ζωής της. Η βία εναντίον γυναικών και κοριτσιών ή η απειλή βίας, είτε σωματικής, σεξουαλικής ή συναισθηματικής, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα, στα χέρια γνωστών και άγνωστων ανδρών, παραμένει βασικός περιοριστικός παράγοντας για την κινητικότητα των γυναικών και την συμμετοχή τους στις διαδικασίες ανάπτυξης.

Οι γυναίκες που εργάζονται στο σπίτι έχουν περιορισμένες ευκαιρίες. Ενώ οι γυναίκες ασχολούνται πολύ με τη γεωργία, γίνεται περισσότερο για λόγους βιοπορισμού και όχι με σκοπό την εισοδηματική καλλιέργεια. Εκτιμάται ότι οι γυναίκες κατέχουν μόνο το 1% της περιουσίας και αντιμετωπίζουν έλλειψη δικαιωμάτων στο να κληρονομήσουν ή να κατέχουν γη, γεγονός που περιορίζει σοβαρά τη συμμετοχή των γυναικών σε μεγαλύτερη εισοδηματική γεωργική παραγωγή. Ακόμα και όταν οι γυναίκες μπορούν να κληρονομήσουν γη, η ανάγκη για ανδρική προστασία ή εργασία μπορεί να σημαίνει ότι θα παραχωρήσουν τη γη σε άνδρες συγγενείς. Η έλλειψη ιδιοκτησίας γης μπορεί επίσης να τις εμποδίσει να συμμετέχουν σε προγράμματα βελτίωσης της γεωργικής παραγωγής, ενώ η έλλειψη ευρύτερων περιουσιακών στοιχείων τους απαγορεύει την πρόσβαση σε δάνεια. Δεδομένης της χαμηλότερης βάσης των περιουσιακών στοιχείων τους, οι γυναίκες αγρότες μπορεί να επηρεαστούν περισσότερο από την κλιματική αλλαγή και, ενώ

γνωρίζουν πώς να προσαρμοστούν, ενδέχεται να είναι σε μειονεκτική θέση στο να υιοθετήσουν τις κατάλληλες στρατηγικές προσαρμογής.

Η έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας ανέδειξε πώς οι φτωχοί είναι λιγότερο πιθανό να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες με υψηλότερο κίνδυνο απόδοσης και το αποτέλεσμα είναι η απόδοση των περιουσιακών τους στοιχείων να είναι 25-50% χαμηλότερη από ό,τι για τα πλουσιότερα νοικοκυριά (Holzmann και Jørgensen 2000). Αν και δεν πρόκειται για μια ανάλυση που αφορά το φύλο, η σχετική φτώχεια των γυναικών, η έλλειψη περιουσιακών στοιχείων και εμπειρίας μπορεί να σημαίνει ότι αποφεύγουν τον κίνδυνο μένοντας έτσι μακριά από οικονομικές πρωτοβουλίες υψηλότερης απόδοσης. Ωστόσο, έχει αποδειχθεί ότι οι γυναίκες χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τη μικροχρηματοδότηση για την ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων και αναγνωρίζονται ως τυπικές στην αποπληρωμή των δανείων.

Όταν οι γυναίκες εργάζονται επί πληρωμή, είναι πιο πιθανό να είναι υπό το καθεστώς της μερικής απασχόλησης παρά αυτό της πλήρους, στον ανεπίσημο παρά στον επίσημο τομέα, ενώ σε ολόκληρο τον κόσμο οι γυναίκες κερδίζουν λιγότερα από τους άνδρες για ανάλογη εργασία.

Κατά τη διάρκεια της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης, τα μέτρα για την προστασία των «φτωχών» μέσω προγραμμάτων απασχόλησης δεν έλαβαν υπόψη τις έμφυλες διαστάσεις της κρίσης, ωστόσο οι γυναίκες ίσως να έχουν πληγεί σοβαρότερα από τους άνδρες και με πιο διαφορετικούς τρόπους. Οι οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κρίσεις δεν μπορούν να εμφανίζονται ανεξάρτητες από την τροφή, τα καύσιμα, το νερό, το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις κρίσεις του συστήματος μέριμνας (Association for Women's Rights In Development 2012). Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερους κινδύνους εν μέσω καταστροφών, τους οποίους μπορεί να αυξήσει η κλιματική αλλαγή και κατά τη διάρκεια συγκρούσεων. Συγκεκριμένα, αυξάνεται ο κίνδυνος σωματικής και σεξουαλικής βίας. Οι οργανισμοί όχι μόνο αποτυγχάνουν να προστατεύσουν τις γυναίκες και τα κορίτσια, αλλά οι αναπαραγωγικές τους και ιδιαίτερα οι παραγωγικές τους ανάγκες συχνά παραβλέπονται στην αντιμετώπιση κρίσεων και στην εδραίωση της ειρήνης.

Ενώ η αμειβόμενη εργασία είναι σημαντική για τις γυναίκες, είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να αναλαμβάνουν τον μεγαλύτερο όγκο της

μη αμειβόμενης εργασίας στο σπίτι, στο οικόπεδο ή στην οικογενειακή επιχείρηση. Έχουν την πρωταρχική ευθύνη για τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων καθώς και την ευθύνη για την ανάληψη εργασιών όπως η συλλογή νερού ή καυσόξυλων. Οι γυναίκες διαδραματίζουν τον βασικό ρόλο στην «οικονομία φροντίδας (μέριμνας)», η οποία όχι μόνο παρέχει φροντίδα στους νέους, τους ηλικιωμένους και τους αρρώστους, αλλά είναι επίσης ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση ενός παραγωγικού εργατικού δυναμικού. Δεδομένου ότι αυτή η εργασία δεν αμειβεται, είναι υποτιμημένη και δεν εντάσσεται στις γενικές έννοιες της οικονομίας. Οι γυναίκες που εργάζονται επί πληρωμή αντιμετωπίζουν συχνά διπλή εργάσιμη ημέρα, καθώς μπορεί να τους «επιτρέπεται» να εργάζονται μόνο εφόσον εξακολουθούν να εκπληρώνουν τα οικιακά τους καθήκοντα. Αυτό σημαίνει ότι οι γυναίκες έχουν ελάχιστο ελεύθερο χρόνο και αυτή η χρονική επιβάρυνση μπορεί να επηρεάσει την υγεία και την ευημερία τους. Για να ελαφρύνουν αυτό το φορτίο και να ελευθερώσουν τις γυναίκες ώστε να εισέλθουν στον τομέα της αμειβόμενης εργασίας, οι κόρες μπορεί να αποσυρθούν από το σχολείο για να καλύψουν την οικιακή εργασία, με σχετικά αρνητικές επιπτώσεις στην εκπαίδευσή τους και στην ικανότητα να αναζητήσουν αμειβόμενη εργασία στο μέλλον.

Η συνεχιζόμενη αδυναμία των γυναικών να ελέγχουν τη γονιμότητά τους σημαίνει ότι η γέννα περιορίζει την ικανότητά τους να συμμετέχουν σε παραγωγικές δραστηριότητες. Ακόμη και όταν παρέχονται υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας αυτό δεν αρκεί για να διασφαλιστεί η δυνατότητα των γυναικών να έχουν πρόσβαση σε αυτές. Οι άνδρες μπορεί να θεωρούν πως η απόφαση σχετικά με το εάν και πότε θα κάνουν παιδιά είναι δική τους, ενώ ο μεγάλος αριθμός παιδιών μπορεί να μεταφράζεται ως ένδειξη ανδρικής γονιμότητας και δύναμης, η οποία καθίσταται πιο σημαντική όταν απειλείται η αρρενωπότητα. Σε πολλούς πολιτισμούς η συζήτηση περί σεξουαλικότητας παραμένει ταμπού και η πρόσβαση και τα δικαιώματα σε εκείνους που δεν συμμορφώνονται με τον ετεροφυλόφιλο «κανόνα» απορρίπτονται. Τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα ειδικότερα των εφήβων κοριτσιών μπορεί να παραβλεφθούν και να τους απαγορεύεται η πρόσβαση σε υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας εάν δεν είναι παντρεμένα. Έρευνα καθιερώνει μία σύνδεση μεταξύ της εκπαίδευσης και της ικανότητας των γυναικών να ελέγχουν τη γονιμότητά τους. Μελέτες δείχνουν επίσης ότι η αμειβόμενη εργασία μπορεί να προωθήσει την

καλύτερη κατανόηση των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων μεταξύ των γυναικών.

Η κοινωνικά κατασκευασμένη αλτρουιστική συμπεριφορά των γυναικών ορίζει ότι οι οικονομικοί πόροι που εισέρχονται στο νοικοκυριό μέσω των γυναικών είναι πιθανότερο να δαπανηθούν για τις ανάγκες του νοικοκυριού και των παιδιών. Τα νοικοκυριά με επικεφαλής γυναίκα μπορεί να μην είναι τα «φτωχότερα των φτωχών», όπως είναι τα ερμηνεύεται ευρέως, καθώς οι γυναίκες που ζουν με άνδρες μπορεί να υποφέρουν από «σχετική φτώχεια»- το νοικοκυριό συνολικά δεν είναι φτωχό, αλλά, καθώς ο άνδρας παρακρατεί εισόδημα για προσωπική κατανάλωση, οι γυναίκες και τα παιδιά του νοικοκυριού είναι φτωχά (Chant 2006). Όταν οι γυναίκες κερδίζουν χρήματα, οι άνδρες μπορεί να παρακρατήσουν ακόμη μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους, αφήνοντας τις γυναίκες και τα παιδιά να έχουν πρόσβαση στο ίδιο επίπεδο πόρων αλλά βελτιώνοντας τη θέση των γυναικών μέσω μεγαλύτερου ελέγχου αυτών των πόρων.

Αυτή η «ανευθυνότητα» των ανδρών είχε ως αποτέλεσμα οι γυναίκες να είναι στόχοι στο πλαίσιο πρωτοβουλιών μείωσης της φτώχειας και κοινωνικής πολιτικής. Ενώ η στόχευση των γυναικών με πόρους είναι ευπρόσδεκτη, η συσχετισμένη «εκθύλινση της υποχρέωσης και της ευθύνης» (Chant 2008) για την επίτευξη αποτελεσμάτων πολιτικής μπορεί όχι μόνο να περιθωριοποιήσει τους άνδρες αλλά να επιβαρύνει περαιτέρω το υπάρχον τριπλό φορτίο των γυναικών αυτό της αναπαραγωγικής, της παραγωγικής και της κοινοτικής διαχείρισης. Μπορεί να ευνοήσει την αναπαραγωγική τους ικανότητα σε σχέση με τον παραγωγικό τους ρόλο και να ενισχύσει τις γυναίκες ως μητέρες και όχι ως εργαζόμενες.

Πρέπει να ληφθεί μέριμνα για να διασφαλιστεί ότι τα προγράμματα εξυπηρετούν τις ανάγκες των γυναικών και ότι οι γυναίκες δεν τίθενται απλώς στην υπηρεσία αυτών των πολιτικών προγραμμάτων (Molyneux 2007). Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι οι πολιτικές για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης που συμπεριλαμβάνουν γυναίκες αλλά δεν αντιμετωπίζουν τις διαρθρωτικές ανισότητες βάσει του αποκλεισμού τους μπορεί να επιφέρουν κέρδη στην ανάπτυξη, αλλά δεν θα φέρουν απαραίτητα κέρδη για την ισότητα των φύλων.

4. Τομείς προτεραιότητας της παρέμβασης που είναι απαραίτητοι για την άρση αυτών των περιορισμών

Οι γυναικείες ομάδες και κινήματα σε όλο τον κόσμο συνεχίζουν να προωθούν ως θεμελιώδη την ανάγκη για σεβασμό και υπεράσπιση των δικαιωμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας των γυναικών. Γυναικείες ομάδες και κινήματα εξακολουθούν να είναι θεμελιώδη για την προώθηση αυτών των δικαιωμάτων, αλλά πολλά απειλούνται για αυτό το στόχο τους. Τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα είναι κρίσιμα για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Χωρίς αυτά τα δικαιώματα, οι γυναίκες και τα έφηβα κορίτσια δεν μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τη γονιμότητα, οι επαναλαμβανόμενες γέννες τις κρατούν μακριά από δραστηριότητες που τους αποφέρουν εισόδημα και μειώνουν την παραγωγικότητα, και ο πρώιμος και αναγκαστικός γάμος κρατά τις νέες γυναίκες μακριά από την εκπαίδευση και την εργασία.

Η σεξουαλική, η συναισθηματική και η σωματική βία και η απειλή βίας περιορίζει την κινητικότητα των γυναικών, καθιλώνει τις γυναίκες στο σπίτι και τις εμποδίζει να συμμετάσχουν πλήρως σε διαδικασίες κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Άνδρες και αγόρια μπορούν να παίξουν ρόλο στην πρόληψη της έμφυλης βίας και στην προώθηση της ισότητας των φύλων.

Απειλές για τα δικαιώματα των γυναικών υπάρχουν σε πολλά επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που θέτονται από τον πολιτισμό, τη θρησκεία και την παράδοση, καθώς και από διαδικασίες παγκοσμιοποίησης και οικονομικής αλλαγής. Ένα δικαίωμα που αποκτάται δεν είναι δικαίωμα που διατηρείται εκτός εάν υπάρχει συνεχής παρακολούθηση των δικαιωμάτων. Υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της πρόσβασης των γυναικών τόσο στα επίσημα όσο και στα ανεπίσημα συστήματα δικαιοσύνης και να διασφαλιστεί ότι αυτά ανταποκρίνονται στην προώθηση των ίσων δικαιωμάτων, ευκαιριών και συμμετοχής όλων των γυναικών. Η βελτίωση της πολιτικής φωνής των γυναικών είναι επίσης σημαντική εδώ.

Η ευθύνη των γυναικών για την απλήρωτη οικιακή εργασία τις καθιστά «φτωχές» σε χρόνο καθώς και οικονομικά εξαρτώμενες από τους άνδρες, αλλά είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση ενός υγιούς και παραγωγικού εργατικού δυναμικού. Ενώ οι επενδύσεις σε υποδομές όπως το νερό, η αποχέτευση και η ηλεκτρική ενέργεια

είναι σημαντικές για την ελάφρυνση της χρονικής επιβάρυνσης που σχετίζεται με αυτές τις εργασίες, δεν αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή και εκτιμάται η απλήρωτη εργασία και η οικονομία της φροντίδας. Οι οικονομικές, οι περιβαλλοντικές και οι υγειονομικές κρίσεις εντείνουν την ανάγκη για υπηρεσίες φροντίδας με το φορτίο της φροντίδας να βαραίνει δυσανάλογα τις γυναίκες και τα κορίτσια. Οι πολιτικές για την παροχή οικονομικά προσιτής, ποιοτικής παιδικής φροντίδας και κατάλληλων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης όχι μόνο θα επιτρέψουν στις γυναίκες να εισέλθουν στον τομέα της αμειβόμενης απασχόλησης, αλλά θα βοηθήσουν την εργασία περίθαλψης να μην θεωρείται πλέον «οικιακή» ευθύνη αλλά συλλογική ευθύνη. Αυτή η αλλαγή στον τρόπο αντίληψης και εκτίμησης της εργασίας περίθαλψης θα πρέπει να είναι ένας μακροπρόθεσμος στόχος.

Βραχυπρόθεσμα, υπάρχει η ανάγκη δημιουργίας πλήρων, αξιοπρεπών παραγωγικών ευκαιριών απασχόλησης για τις γυναίκες και πρόσβασης στη χρηματοδότηση, καθώς και η συνέχιση της παροχής κοινωνικής προστασίας, και κυρίως η προώθηση και η εκτίμηση των γυναικών ως «καλές με τα χρήματα». Το κλειδί για την οικονομική ανάπτυξη είναι η προώθηση των οικονομικών δικαιωμάτων των γυναικών που συνεπάγεται την προώθηση μιας σειράς δικαιωμάτων των γυναικών: τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά τους δικαιώματα και τα δικαιώματα στην εκπαίδευση, στην κινητικότητα, στη ψήφο, στην ιδιοκτησία και στη ζωή χωρίς βία.

ΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΗΓΗΣ.

Το πρωτότυπο κείμενο όπως αναφέρθηκε παραπάνω είναι μία έκθεση γύρω από το θέμα του γυναικείου φύλου και της οικονομικής ανάπτυξης και χαρακτηρίζεται ως ειδικό αφού δεν απευθύνεται στο ευρύ κοινό αλλά σε μία συγκεκριμένη ομάδα ατόμων στη συγκεκριμένη περίπτωση στην Ομάδα Υψηλού Επιπέδου Επιφανών Προσωπικοτήτων των Ηνωμένων Εθνών. Παράλληλα το κείμενο με βάση την κειμενική τυπολογία της Reiss (Reiss 1977/1989) συγκαταλέγεται στην ομάδα των πληροφοριακών κειμένων αφού είχε ως στόχο την αντικειμενική ανάπτυξη ενός ειδικού θέματος και την λεπτομερή πληροφόρηση του αναγνώστη πάνω στο θέμα αυτό. Με βάση αυτά τα γνωρίσματα γίνεται και η επιλογή όλων των γλωσσικών και υφολογικών τύπων κατά τη σύνταξή του.

Όσον αφορά τις κειμενικές λειτουργίες αυτή που εντοπίζεται είναι η αναφορική λειτουργία. Οι συντάκτες του κειμένου επιθυμούν την μετάδοση συγκεκριμένων πληροφοριών στον παραλήπτη και όχι την δημιουργία κάποιας συγκεκριμένης αντίδρασης ή συναισθήματος. Το ύφος του κειμένου είναι επίσημο, ουδέτερο και περιορίζεται στα γεγονότα και τα επιστημονικά δεδομένα. Ο αισθητικός παράγοντας απουσιάζει και δεν συμβάλλει στο νοηματικό φορτίο του κειμένου. Η γλώσσα είναι λιτή ενώ αρκετά συχνά συναντάμε ειδικό λεξιλόγιο το οποίο αφορά κυρίως διάφορες ομάδες και οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, δράσεις σχετικά με την Βιώσιμη Ανάπτυξη, ορολογία που σχετίζεται με την ισότητα των φύλων, γυναικεία κινήματα και οργανώσεις ή οικονομικούς όρους (πχ “Women in Development” approach, gender mainstreaming, care economy, economic fundamentalism). Η δομή του κειμένου είναι απλή. Παρατηρούμε ότι χωρίζεται σε τέσσερις νοηματικούς άξονες καθένας από τους οποίους υπάγεται σε ένα θεματικό υπότιτλο (1. The Evolution of “Women in Development” to “Gender and Development”, 2. Evidence on the Importance of Women to Economic Development, 3. Constraints on Realising the Full Potential of Women in the Process of Economic Development, 4. Priority Areas of Intervention Necessary to Unblock these Constraints.), κάτι που κάνει το κείμενο ακόμα πιο εύληπτο στον αναγνώστη. Η αιτία για την δημιουργία και την πρόσληψη του πρωτότυπου κειμένου είναι η ενημέρωση της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου σχετικά

με την σχέση μεταξύ γυναικών και οικονομικής ανάπτυξης. Πρόκειται για μία από τις συνεισφορές στην διαδικασία δημιουργίας της Ατζέντας Ανάπτυξης μετά το 2015 της οποίας ένα από τα βασικά ζητήματα είναι η φυλετική ισότητα και η ένταξη των γυναικών στην Βιώσιμη Ανάπτυξη (Munday 2001, Nord 1997/2014 σελ 139).

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΤΟΧΟΥ.

Όσον αφορά το κείμενο στόχο, δεν παρατηρούμε σημαντικές διαφορές συγκριτικά με το κείμενο πηγής. Οι παραλήπτες των κειμένων φαινομενικά είναι διαφορετικοί αφού το πρωτότυπο κείμενο δημιουργήθηκε για μία πολύ συγκεκριμένη περίπτωση (συνεισφορά στην διαδικασία δημιουργίας της Ατζέντας Ανάπτυξης μετά το 2015 και στην διαμόρφωση των νέων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης) και απευθύνεται σε μία πολύ συγκεκριμένη ομάδα ατόμων (Ομάδα Υψηλού Επιπέδου Επιφανών Προσωπικοτήτων των Ηνωμένων Εθνών). Το μετάφρασμα μπορεί να μην προορίζεται για την Ομάδα Υψηλού Επιπέδου απευθύνεται όμως σε ένα εξίσου ειδικό κοινό το οποίο είναι εξοικειωμένο με τις δράσεις και τις οργανώσεις του ΟΗΕ γύρω από την Βιώσιμη Ανάπτυξη, έχει ακαδημαϊκό υπόβαθρο ή ενεργή δράση σχετικά με το γυναικείο κίνημα και την γυναικεία ένταξη στην διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης. Συνεπώς οι παραλήπτες των δύο κειμένων έχουν τις ίδιες προσδοκίες από αυτό που θα διαβάσουν, την λεπτομερή πληροφόρησή τους δηλαδή πάνω στο θέμα του κειμένου.

Ο σκοπός των δύο κειμένων είναι επίσης κοινός καθώς ο βασικός στόχος τους είναι η μετάδοση συγκεκριμένων πληροφοριών και η ανάπτυξη ενός ειδικού θέματος. Δεν αποσκοπούν στην άσκηση αισθητικής επίδρασης στον αναγνώστη ή στην πρόκληση οποιουδήποτε συναισθήματος. Αναδεικνύεται πλήρως λοιπόν και στις δύο περιπτώσεις η αναφορική λειτουργία της γλώσσας και ο πληροφοριακός χαρακτήρας των κειμένων.

Με βάση όσα αναφέρθηκαν παραπάνω οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι το κείμενο στόχος είναι αποτέλεσμα μίας ομοιολειτουργικής εργαλειακής μετάφρασης (Nord 1997/2014 σελ 118). Κατά την μεταφραστική διαδικασία δόθηκε έμφαση στην ακριβή και αποτελεσματική μετάδοση της πληροφορίας. Η επιδιωκόμενη κειμενική

λειτουργία είναι εκείνη και για τα δύο κείμενα (αναφορική λειτουργία). Συνεπώς το μετάφρασμα διατηρεί το ύφος και τα χαρακτηριστικά της γλώσσας του πρωτότυπου. Το ύφος παραμένει επίσημο και ουδέτερο ενώ η γλώσσα λιτή συνοδευόμενη από ειδικό λεξιλόγιο (οικονομική όροι, ορολογία σχετική με τα Ηνωμένα Έθνη, όροι σχετικοί με το γυναικείο κίνημα και την φυλετική ισότητα). Η δομή ομοίως ακολουθεί το πρωτότυπο, διατηρεί την απλότητά της με τους τέσσερις θεματικούς άξονες (1. Η Εξέλιξη από το «Γυναίκες και Ανάπτυξη» στο «Ισότητα των δύο φύλων και Ανάπτυξη», 2. Αποδεικτικά στοιχεία για τη σημασία των γυναικών στην οικονομική ανάπτυξη, 3. Οι τρέχοντες περιορισμοί στην αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού των γυναικών στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης, 4. Τομείς προτεραιότητας της παρέμβασης που είναι απαραίτητοι για την άρση αυτών των περιορισμών). Γενικά αποφάσισα να κρατήσω τα βασικά χαρακτηριστικά του πρωτοτύπου και να προβώ σε ελάχιστες αλλαγές όπου ήταν άκρως απαραίτητο χωρίς να ζημιώνεται το πληροφοριακό φορτίο. Το μετάφρασμα έπρεπε να είναι συμβατό με τις νόρμες και τις συμβάσεις του πολιτισμού στόχου έτσι ώστε να επιτευχθεί αυτό που ονομάζει η Reiss επικοινωνιακή μετάφραση. Οι παραλήπτες μιας επικοινωνιακής (ή αντίστοιχα ομοιολειτουργικής) μετάφρασης δεν πρέπει να αντιλαμβάνονται ή να τους ενδιαφέρει ότι το κείμενο που διαβάζουν είναι μετάφρασμα και όχι το πρωτότυπο. Αυτό που τους αφορά είναι να αποκομίσουν όλες τις πληροφορίες και τις γνώσεις που τους προσφέρονται.

Οι ενδεχόμενες διαφορές που προέκυψαν μεταξύ των κειμένων σε σχέση με τον τόπο και τον χρόνο πρόσληψής τους θεωρούνται αμελητέες καθώς οι αναγνώστες του μεταφράσματος δεν είναι οι αρχικοί παραλήπτες του κειμένου (Nord 1997/2014 σελ 144). Διαβάζουν το κείμενο στόχο με καθαρά ενημερωτικό, εκπαιδευτικό ή ερευνητικό ενδιαφέρον. Για εκείνους δεν παίζει κανένα ρόλο πως το πρωτότυπο κείμενο γράφτηκε το 2013 για να εξυπηρετήσει τον σχεδιασμό της Ατζέντας Ανάπτυξης για μετά το 2015 των Ηνωμένων Εθνών.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.

Η απλή δομή και η εύκολη ροή του κειμένου σε συνδυασμό με το γεγονός ότι το πακέτο μεταφραστικών οδηγιών πραγματοποιήθηκε μέσω μίας ομοιολειτουργικής

εργαλειακής μετάφρασης έκανε την μεταφραστική διαδικασία ευκολότερη. Παρόλα αυτά ήρθα αντιμέτωπη με διάφορα μεταφραστικά προβλήματα τα οποία θα παρουσιαστούν παρακάτω.

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ:

- *Ο όρος **care economy**:*

Η απόδοσή του με προβληματίσε αρκετά καθώς η μόνη πηγή που πρότεινε κάποια μετάφραση για τον όρο ήταν το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (<https://eige.europa.eu>) το οποίο τον απέδιδε ως «οικονομία μέριμνας» αλλά και ως «οικονομία φροντίδας». Για να καταλήξω στη μετάφραση του όρου έψαξα τον ορισμό του σε αγγλόφωνα άρθρα, οικονομικά κείμενα και εκθέσεις διεθνών οργανισμών αφού στις ελληνικές πηγές που είχα διαθέσιμες δεν αναφερόταν σχεδόν πουθενά, υπήρχε επομένως πρόβλημα στην εύρεση ισοδυναμίας (Baker 1992 σελ 17). Ως *care economy* ορίζεται η αμειβόμενη ή μη στήριξη που παρέχεται σε ανήλικους, ηλικιωμένους, άτομα με ειδικές ανάγκες, εξαρτημένα άτομα στα ναρκωτικά, στο αλκοόλ κλπ καθώς και κάθε επένδυση, αγορά ή πώληση που σχετίζεται με τον τομέα αυτό. Το κείμενο εστιάζει σε ένα μεγάλο κομμάτι του τομέα αυτού που δεν είναι άλλο από την απλήρωτη οικιακή εργασία και παροχής φροντίδας που επωμίζεται σχεδόν αποκλειστικά το γυναικείο φύλο. Με βάση αυτά τα στοιχεία θεώρησα καταλληλότερη την απόδοση του όρου ως «οικονομία φροντίδας».

- *Οι όροι **gender neutral**, **gender blind**:*

Οι δύο όροι συχνά συγχέονται μεταξύ τους αλλά στην πραγματικότητα πρόκειται για δύο αντίθετες έννοιες. Προκειμένου να προχωρήσω στη μετάφρασή τους έπρεπε να κατανοήσω πλήρως τη σημασία τους. Ως *gender neutral* ορίζεται αυτός που αποφεύγει να κάνει διακρίσεις με βάση το φύλο. Έχει ως στόχο την ίση μεταχείριση των ανθρώπων και δεν επικεντρώνεται στην προάσπιση των δικαιωμάτων ενός συγκεκριμένου φύλου αλλά την υπερπήδηση της έννοιας αυτής σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης ζωής. Από την άλλη αυτός που δεν λαμβάνει υπόψη τις διαφορές, τις δυνατότητες και τους στόχους γυναικών και ανδρών αλλά και δεν αντιλαμβάνεται ότι οι ρόλοι και τα καθήκοντα των γυναικών/ κοριτσιών και των ανδρών/ αγοριών

αποδίδονται ή επιβάλλονται σε συγκεκριμένα κάθε φορά κοινωνικά, πολιτισμικά, οικονομικά και κοινωνικά πλαίσια, παραβλέποντας δηλαδή το φύλο (συνήθως σκόπιμα) ως σημαντικό παράγοντα στις αλληλεπιδράσεις θεωρείται gender blind. Με βάση αυτούς του ορισμούς οι όροι μεταφράστηκαν ως «ουδέτερος ως προς το φύλο» και «αγνοών τη διάσταση του φύλου».

● *Ο όρος gender mainstreaming:*

Ο συγκεκριμένος όρος συναντάται πολύ συχνότερα σε ελληνικά κείμενα (κυρίως σε νομοθεσίες, οδηγίες του κράτους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και κείμενα φεμινιστικών οργανώσεων). Πρόκειται για μία παγκοσμίως αποδεκτή στρατηγική προώθησης της έμφυλης ισότητας και καταπολέμησης των διακρίσεων η οποία λαμβάνει υπόψη της σε όλες τις δράσεις της τις διαφορετικές ανάγκες των δύο φύλων. Το μεταφραστικό δίλημμα με το οποίο ήρθα αντιμέτωπη ήταν σχετικά με το αν πρέπει να διατηρήσω τον όρο στα αγγλικά καθώς σε πολλά ελληνικά κείμενα τον συνάντησα έτσι ή αν θα χρησιμοποιήσω την ελληνική απόδοση του όρου η οποία είναι «ένταξη της διάστασης του φύλου». Επειδή η πλειοψηφία των επίσημων κειμένων είτε αφορούσαν την ελληνική κυβέρνηση είτε την Ευρωπαϊκή Ένωση είτε κάποιον άλλον φορέα χρησιμοποιούσαν την ελληνική απόδοση αποφάσισα να ακολουθήσω και εγώ την ίδια στρατηγική καθώς το προς μετάφραση κείμενο αποτελεί έκθεση για λογαριασμό του ΟΗΕ. Ο αγγλικός όρος συναντάται κυρίως σε ιστοσελίδες και άρθρα φεμινιστικών οργανώσεων και συλλογικοτήτων.

● *Ο όρος instrumentalist approach:*

Πρόκειται για ένα από τους όρους που στην αρχή είχαν μεταφραστεί λανθασμένα. Η αρχική απόδοσή μου ήταν «οργανική προσέγγιση» όμως μετά από την δεύτερη ανάγνωση του κειμένου συνειδητοποίησα ότι το νόημα ήταν κάπως διαφορετικό. Ο όρος συνδέεται με το φιλοσοφικό ρεύμα του ινστρουμενταλισμού (instrumentalism). Ο ινστρουμενταλισμός υποστηρίζει πως η αντίληψή μας, οι επιστημονικές μας ιδέες και θεωρίες δεν απεικονίζουν απαραίτητα τον αληθινό κόσμο, αλλά είναι χρήσιμα εργαλεία για να εξηγήσουν, να προβλέψουν και να ελέγξουν τις εμπειρίες μας. Επομένως η μετάφραση που επέλεξα τελικά ήταν η «ινστρουμενταλιστική προσέγγιση».

ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ:

• *Sen's "100 million missing women"*

Η συγκεκριμένα φράση αποτελεί αναφορά σε ένα από τα άρθρα ορόσημα του νομπελίστα οικονομολόγου Αμάρτια Σεν με τίτλο «More Than 100 Million Women Are Missing» το οποίο δημοσιεύτηκε στο The New York Review of Books. Στο άρθρο αυτό αναλύει την επίπτωση που έχουν τα άνισα δικαιώματα μεταξύ των δύο φύλων στη θνησιμότητα του γυναικείου πληθυσμού στον αναπτυσσόμενο κόσμο, και ειδικότερα στην Ασία. Η φράση αποδόθηκε ως «Οι 100 εκατομμύρια “χαμένες” γυναίκες του Αμάρτια Σεν» ενώ παράλληλα προστέθηκε και σχόλιο του μεταφραστή το οποίο εξηγεί τη συγκεκριμένη αναφορά. Η προσθήκη σχολίου στη συγκεκριμένη περίπτωση κρίθηκε απαραίτητη καθώς όσο εξοικειωμένος και αν είναι ο δέκτης του μεταφράσματος με την ορολογία του κειμένου, υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες να μην γνωρίζει τη συγκεκριμένη πληροφορία αφού το άρθρο του Σεν αφενός καταπιάνεται με τις περιπτώσεις της Αφρικής και κυρίως της Ασίας και αφετέρου δεν έχει μεταφραστεί στα ελληνικά.

• *Συντομογραφίες – Ακρώνυμα*

Στο πρωτότυπο κείμενο συνάντησα αρκετά συχνά ακρώνυμα ή συντομογραφίες των οποίων η απόδοση δημιούργησε προβληματισμούς. Έπρεπε να παρατεθεί ολόκληρος ο όρος ή να διατηρηθεί η μορφή της βραχυγραφίας; Έπρεπε να μεταφραστεί, να παραμείνει στη γλώσσα πηγή ή ήταν προτιμότερο να διατηρηθεί η βραχυγραφία της γλώσσας πηγής και να επεξηγηθεί εντός παρένθεσης στη γλώσσα στόχο; Προφανώς δεν ήταν εφικτό να ακολουθηθεί μία μεταφραστική στρατηγική και για κάθε περίπτωση η αντιμετώπιση ήταν διαφορετική (Κελάνδριας, 2007 σελ 101). Πιο αναλυτικά:

Περιπτώσεις όπου δεν διατηρήθηκε η βραχυγραφία αλλά αποδόθηκε ο όρος στα ελληνικά:

- HPL (High Level Panel) - στο κείμενο στόχο αποδόθηκε ως «Ομάδα Υψηλού Επιπέδου»

- SDSN (Sustainable Development Solutions Network) - στο κείμενο στόχο αποδόθηκε ως «Δίκτυο για την Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών»
- WBGNDG (World Bank Gender and Development Group) - στο κείμενο στόχο αποδόθηκε ως « Συμβουλευτική Ομάδα της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Ισότητα των δύο Φύλων και την Ανάπτυξη»
- UNFPA (United Nations Population Fund) - στο κείμενο στόχο αποδόθηκε ως «Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό»
- UNPFII (United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues) - στο κείμενο στόχο αποδόθηκε ως «Μόνιμο Φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα Ζητήματα των Αυτοχθόνων»

Οι συντομογραφίες των παραπάνω όρων χρησιμοποιούνται αρκετά συχνά στην αγγλική γλώσσα, στα ελληνικά όμως θα συναντήσουμε τους όρους αυτούσιους. Για παράδειγμα θα εντοπίσουμε σε ελληνικά άρθρα, νομοθεσίες, ανακοινώσεις κλπ που σχετίζονται με τον ΟΗΕ τον όρο «Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό» και όχι την συντομογραφία του (είτε στην αγγλική είτε στην ελληνική).

Περίπτώσεις όπου αποδόθηκε η βραχυγραφία στην ελληνική:

- NGOs - στο κείμενο στόχο αποδόθηκε ως «ΜΚΟ»

Στη συγκεκριμένη περίπτωση διατήρησα τη βραχυγραφία και την μετέφρασα στην αντίστοιχη ελληνική η οποία αντιπροσωπεύει τον όρο «Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις». Πρόκειται για μια ευρέως γνωστή αλλά και διαδεδομένη συντομογραφία η οποία συναντάται σε πληθώρα ελληνικών κειμένων.

Περίπτώσεις όπου διατηρήθηκε η αγγλική βραχυγραφία:

- WID Approach (Women in Development) - στο κείμενο στόχο αποδόθηκε ως «προσέγγιση WID»

- GAD Approach (Gender and Development) - στο κείμενο στόχο αποδόθηκε ως «προσέγγιση GAD»

Στις περιπτώσεις αυτές διατηρήθηκε στο μετάφρασμα η αγγλική βραχύγραφια καθώς πρόκειται για έναν όρο που έχει καθιερωθεί. Βέβαια την πρώτη φορά που εμφανίζονται οι δύο αυτές συντομογραφίες στο κείμενο πρόσθεσα μία παρένθεση με τον όρο που αντιστοιχεί στην κάθε μία στα αγγλικά αλλά και στα ελληνικά. Σε όλο το υπόλοιπο κείμενο διατήρησα τις βραχυγραφίες του πρωτοτύπου.

Οι περίοδοι του κειμένου δεν έφεραν ιδιαίτερα πολύπλοκα συντακτικά χαρακτηριστικά και δεν ήταν ιδιαίτερα μεγάλες σε έκταση. Επομένως στο επίπεδο της πρότασης και της σύνταξης δεν προέκυψαν σημαντικά μεταφραστικά προβλήματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

- Κελάνδριας, Ι. Π. (2007). *Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων. Μια λειτουργική προσέγγιση*. Αθήνα: Δίαυλος.
- Γραμμενίδης, Σ. Π., Δημητρούλια, Τ., Κουρδής, Ε., Λουπάκη, Ε., Φλώρος, Γ. (2015). *Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις της Μετάφρασης*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.
- Baker, M. (1992). *In other words a coursebook on translation*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Munday, J. (2001). *Μεταφραστικές Σπουδές: θεωρίες και εφαρμογές*. (Μετάφραση Φιλίππατος, Α.) Αθήνα: Εκδόσεις METAIXMIO
- Nord, C. (1997/2014) *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα. Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*. (Μετάφραση Γραμμενίδης, Σ. Π., Λάμπρου, Δ. Δ.) Αθήνα: Δίαυλος
- Reiss, K. (1971/2000). *Translation Criticism, the Potentials and Limitations: Categories and Criteria for Translation Quality Assessment*. St. Jerome Publishing Ltd

ΙΣΤΟΓΡΑΦΙΑ.

- Επίσημη ιστοσελίδα του Δικτύου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών, (<https://www.unsdsn.org/>)
- Επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων, (<https://eige.europa.eu/>)
- Επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών (European Women's Lobby), (<https://womenlobby.org/>)
- Επίσημη ιστοσελίδα των Ηνωμένων Εθνών, (<https://www.un.org/en/>)

- Επίσημη ιστοσελίδα της Παγκόσμιας Τράπεζας, (<https://www.worldbank.org/>)

